

**Mgr. Hana Ticháčková: PRAGMATISMUS A NEOPRAGMATISMUS JAKO
MOŽNÉ EPISTEMOLOGICKÉ PŘÍSTUPY V KNIHOVNICTVÍ A INFORMAČNÍ
VĚDĚ**

Posudek

Mgr. Hana Ticháčková si pro svoji diplomovou práci zvolila velice aktuální a zajímavé téma, které je navíc mezioborové a propojuje informační vědu a knihovnictví se současnou filozofií. V posledních letech je možné zaznamenat zvýšený zájem ze strany informačních a knihovnických studií o současnou filozofickou diskuse. Svědčí o tom i zmiňované speciální číslo časopisu „Journal of Documentation“ z roku 2005, které autorka uvádí na začátku práce. Tradiční problémy informační a komunikační vědy, jakými jsou otázky pořádání a vyhledávání informací, vztah informačních procesů a chování nebo i obecný vztah organizace (organizování) a informace se dnes řeší v kontextu diskuse mezi konstruktivismem (pragmatismem, instrumentalismem, antirealismem) a vzkříšenou podobou pozitivismu (realismem). Na jedné straně je snaha vidět informační fenomény jako komunikační, diskurzivní a sociální procesy, na druhé straně stojí velice silná tradice kvantitativního výzkumu a zdůrazňování empirické a praktické povahy informačních a knihovnických studií. Diskuse o sociální nebo objektivní povaze těchto informačních procesů a informace nabývá podobu dvou nesmiřitelných táborů. Na jedné straně pragmatické a hermeneutické zdůrazňování porozumění jakožto báze pro veškerou zkušenost a základní interakci se světem, na druhé straně realistické zdůrazňování různých struktur jako deterministického faktoru této interakce, ať už kognitivních nebo jinak podmíněných vnějším světem.

V kontextu této stále aktuální diskuse se autorka rozhodla prozkoumat a rozvinout pragmatickou pozici. K tomu jí slouží velice pečlivě zpracované kapitoly 2. až 2.5., v kterých ilustruje základní koncepce hlavních představitelů pragmatismu - Charlese S. Peirce, Williama Jamese a Johna Deweyho. Ty doplňuje v kapitolách 3. až 3.11. o jejich současnou recepci v díle amerického filosofa Richarda Rortyho, která má podobu neopragmatismu. Neopragmatismus pak následně aplikuje na současnou informační vědu a knihovnictví v kapitolách 4. až 4.3., kde správně upozorňuje na jeho poněkud eklektický charakter. Schopnost neopragmatismu přijímat a kombinovat často protichůdné teorie jsou jeho největším kladem. Díky tomu dovede oslabit i silnou dichotomii mezi sociální a materiální podmíněností jevů a nabízet řešení celého sporu pomocí teorií, jakými jsou „teorie aktivity“ nebo „sociokulturní perspektiva“ (kapitola 4.3.). Tyto přístupy nabízejí nové porozumění statutu informace, komunikace a vědění, a ačkoli kladou větší důraz na „uživatele“ a společnost, neztrácejí realistickou perspektivu.

Zpracování svědčí nejen o odborném zápalu a schopnosti samostatně vyhledat a zpracovat relevantní literaturu, která je v lokálním prostředí často nedostupná, ale také o schopnosti odhadnout a poukázat na budoucí trendy v daném výzkumu. V neposlední řadě je třeba ocenit i neobvyklou lehkost a čtivost celé práce, kterou se daří zachovat i v případě složitých diskusí. Celá práce tak svědčí o velkém talentu. Mgr. Hana Ticháčková umí psát o složitých problémech způsobem, který je nejen vědecký, ale i popularizační v nejlepším slova smyslu. Doporučuji, aby alespoň část práce byla vydaná v některém z odborných časopisů a aby kolegyně uvažovala o pokračování ve výzkumu nejlépe při doktorandském studiu.

Zadání diplomového úkolu bylo splněno a práci doporučuji k obhajobě.

Práci navrhuji hodnotit jako v ý b o r n o u.

Denisa Kera, 18.05.2006

